

отдѣлнитѣ държави сж членове и части на най-великата държава въ цѣлия свѣтъ. Римъ е законенъ господарь, защото навсѣкжде действува началото: по-простото се подчинява на по-висшето. Нѣма нищо по спасително отъ *Pax romana* — римски миръ.

Началата, поддържани отъ апологетитѣ на римската свѣтвна власть, указватъ по-късно голѣмо влияние върху средновековнитѣ канонисти, — теоретичитѣ на световното единство и господство на римската църква надъ него, а сжщо и на юриститѣ-гласатори, привърженици на *Dominius mundi*-императорътъ е глава не само на християнския свѣтъ, но и на цѣлата вселена.

Отъ канониститѣ за отбелезване е Тома Аквински (1274). Той мисли, че последната вселенска монархия ще бжде тая на Римъ, властта на Христа — чрезъ папата. Властта на духовенството ще се издигне надъ всички други власти и ще обърне всички царства и империи въ земенъ прахъ. И тогава ще се изпълни пророчеството на Исая, че всички народи ще служатъ на една висша власть.¹⁾

Данте въ неговата *De Monarchia* (къмъ 1320) отрича значението на духовната монархия на църквата и се застъпва за свѣтската монархия. Споредъ него, само свѣтовната организация на човѣчеството може да обезпечи развитието на умственитѣ и морални качества на хората. Но тая свѣтовна организация може да бжде гарантирана само отъ свѣтовната монархия. Тая монархия трѣба да бжде Римската. Изходната точка на Данте е единството въ свѣтосъзданието. Богъ олицетворява единството въ свѣта, монархията — единството въ устройството на човѣшкото общество. Въ семейството има единъ глава, въ обществото трѣба да има само единъ господарь, иначе, е осждено на гибелъ.

Въ противовѣсъ на Данте, *Pierre Dubois* (1300 г.) намира, че универсалниятъ владетель на свѣта трѣбва да бжде французкия кралъ. На нѣколко пжти въ своитѣ мемоари до французкия кралъ *Филипъ Хубавий*, той подчертава, че цѣла Европа трѣбва да се превърне въ конфедерация, начело на която да застане рода на Капетингитѣ. Тая конфедерация трѣбва да има за целъ да обедини всички вѣрующи, да изгони невѣрнитѣ отъ светата земя и да завладѣе Цариградъ. Устройството на конфедерацията трѣбва да бжде нагодено така, че да се премахне насилието и да установи правовъ редъ. Хазаинътъ на мира и пазителътъ на реда да бжде кралътъ на Франция, който да приеме титлата „императоръ“. А висшия надзоръ да се повѣри на папата. Той да установява наказанията за нарушенията на реда, като свиква вселенски събори. Нему трѣба да принадлежи и третейското разрешение на спорнитѣ въпроси.

Съ *Pierre Dubois* завършватъ проектитѣ за реорганизиране свѣта въ една държава, въ която черквата и монархията трѣбваше да иматъ властта. Презъ 14 и 15 столѣтие въ средна Европа настъпватъ националнитѣ и религиозни революции, които отхвърлиха идеята за върховенството на Римската черква и Римската Монархия. Кралската власть използва тия революционни движения, за да се освободи отъ Римъ и да се засили чрезъ създаване на силни национални държави. Заедно съ това и идеята за създаване на свѣтовна държава взема по-друга насока. Пръвъ изразителъ на това ново течение става чехския кралъ *Георгъ Подйебрадъ* (1462 г.). То може съ нѣколко думи да се изрази така: на принципа на едновластието и принудителния съюзъ между народитѣ се противопоставя принципа на доброволния съюзъ, свободното сътрудничество между народитѣ и конфедерализма.

Проектътъ на Подйебрадъ въ общи черти е следния. Предъ видъ общата опасностъ отъ нахлуването на турцитѣ въ централна Европа, всички християнски народи трѣбва да прекратятъ войнитѣ помежду си и да образуватъ единъ великъ съюзъ на мира; тоя съюзъ да организира военна сила за съпротива на по-нататъшното нахлуване на турцитѣ. Народитѣ трѣба да бждатъ свързани въ него по тѣхно доброволно съгласие, но не чрезъ принуждение. Неговата главна цель трѣбва да бжде изкореняването на войнитѣ между християнскитѣ народи, поради това членоветѣ му даватъ тържествено обещание, че ще живѣятъ чисто, правдиво и въ искрено братство. Тѣ се отказватъ да водятъ войни и се съгласяватъ да уреждатъ всички спорни въпроси чрезъ единъ третейски сждъ. Въ случай, че нѣкоя отъ държавитѣ на съюза наруши своето обещание, отговоренъ се счита нейния държавенъ глава. Той носи отговорностъ за своитѣ поданици и може да бжде привлеченъ предъ особенъ сждъ.

Висшиятъ органъ на съюза е общото събрание на представителитѣ на държавитѣ. То е трѣбвало да бжде свикано още 1464 г. въ Базелъ. Гласуването е трѣ-

¹⁾ Lange. L'histoire de l'internationalisme т. I, стр. 83—84—1919.